

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 2894-19

" 14 " 02 2019 р.

✓ Голові Верховної Ради
України
РАЗУМКОВУ Д.О.

Прем'єр-Міністру України
ШМИГАЛЮ Д.А.

Міністру освіти і науки
України
ШКАРЛЕТУ С.М.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

відповідно до статті 15 Закону України «Про статус народного депутата
України»

*щодо доцільності наукометрії в Україні інструментами Scopus та Web of
Science*

Шановний Дмитре Олександровичу!

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Шановний Сергію Миколайовичу!

До мене як народного депутата України звернулися науковці, магістранти, аспіранти, докторанти щодо доцільності наукометрії в Україні інструментами Scopus та Web of Science.

Заявники вказують, що проаналізувавши оновлені вимоги щодо списків наукових фахових журналів, а також юридичні, державотворчі, моральні аспекти нововведень, що передбачаються наказом Міністерства освіти України № 32 від 15 січня 2018 року «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України» прийшли до категоричного висновку: «Результати ймовірного впровадження цього наказу матимуть катастрофічні наслідки і для науки, і для держави в цілому».

Зокрема, заявники звертають увагу на таке.

1. Чому під правильними намірами «іти до Європи» багатотисячний викладацький склад українських університетів, академічних інститутів постав перед фактом непрозорих, непродуманих рамок діяльності, за якими справді

криється корупція, пристосуванство, невігластво, нечистий бізнес і непрофесіоналізм.

Формально запроваджуваний в Україні лише наукометричний підхід до оцінювання роботи університетів та викладачів має низку недоліків, які однозначно призводять до маніпулювання. На них уже неодноразово наголошувалося, у тім числі й на рівні низки декларацій світової наукової спільноти. Як показала практика, цей підхід доцільний і виправданий для технічних і природничих наук і згубний, якщо його запроваджувати механічно до гуманітарних наук.

2. Чому замість створення власної національної науково-освітньої платформи на кшталт, скажімо, популярної в світі польської Index Copernicus (назвімо її «Індекс Грушевський» чи «Індекс Огієнко»), через яку можна і треба виводити нашу науку на міжнародні обшири, українське Міносвіти упроваджує і для учених-гуманітаріїв обов'язковий, але однобокий, із очевидними значними недоліками, механізм публікаторської діяльності за кордоном. Така практика здебільше передбачає грошові «внески» російським посередникам, сума яких за одну публікацію може сягати до 1000 доларів?

Це однозначно перетворює українські наукові періодичні видання у вторинний сорт, знижує їх престиж, сприяє переміщенню побутування наукових відкриттів та інших результатів експериментальних розробок за кордон. Це також і вливання українських коштів, здебільше із невисоких заробітних плат наших викладачів та учених, зарубіжним виданням чи їхнім посередникам.

3. Чому Українська держава не дбає про престижність української мови як державної в науковій царині?

Перебуваючи упродовж століть в упослідженому стані під тиском російської як мови окупаційної й імперської, українська мова, не ствердившись ще остаточно в усіх сферах державного і суспільного-політичного життя, знову постала перед черговою загрозою перетворитися на периферійну в науці.

4. Чому Українська держава відкрито ігнорує пріоритетність внутрішнього, загальнонаціонального контексту того блоку досліджень, що має не стільки глобальне, скільки локальне, але не менш важливе у межах нашої держави, значення і тематика яких сконцентрована у площині передусім українознавства: історія, література, мова, етнологія, фольклористика, журналістика, видавнича справа, звичаєве право, «білі плями» української історії, поскрибовані російсько-радянською владою імена українських достойників – усі дослідження, спрямовані на захист і розвій української мови і культури?

Запроваджені в нашій державі нові норми щодо міжнародних наукометричних показників для наукових журналів вище означеного тематичного напрямку є несправедливими, науково не вмотивованими і такими, що ведуть до зникнення видань цього профілю з інформаційного поля передусім України.

5. Чому фаховість, вимогливість, набуття реальних професійних навичок та справжню викладацьку майстерність чи не повсюди витіснив в університетських аудиторіях бюрократизм, паперотворчість, профанація науки, зниження планки вимог до набуття знань і практичних навичок студентів, особливо з числа контрактників?

За такої системи багато університетів продовжують практично штампувати дипломи, не підтверджені ні знаннями, ні реальними компетентностями. Носії таких дипломів – розчаровані українськими реаліями молоді й амбітні українці — усе більше поповнюють армію заробітчан на європейських та заокеанських шляхах-дорогах. За такого стану національної освіти все більше українських абітурієнтів, батьки яких мають статки, виїждять на навчання за кордон.

6. Допоки плагіат буде живучою і не покараною практикою поширення наукової недоброчесності в текстах наукових досліджень?

Роками на державному рівні прикривається, а не викорінюється так званий «узаконений плагіат» цілої низки «дослідників», які тривалий час перебувають або затверджуються нині на високих посадах не лише в науці, освіті, а й у державному управлінні? Натомість створювані формально «кишенькові комісії» стабільно «не вбачають» чи «не виявляють» явних порушень? Зате це системно виявляють і неспростовно підтверджують незалежні експерти та доброчесні дослідники.

7. Допоки в Україні існуватиме укорінена за останні роки аморальна і багато в чому корумпована практика підготовки, захистів дисертацій та процедури затвердження результатів таких захистів, коли молоді дослідники поставлені перед необхідністю платити значні суми власних коштів за низку процедурних питань?

Це сильно б'є по репутації держави за її межами, а вдома перетворює науку зі специфічного цеху талановитих, одержимих у продажну кон'юнктуру, де диплом професора, доктора наук, авторство монографії, процедуру самого «захисту» можна просто купити, маючи лише гроші й не докладаючи жодних інтелектуальних зусиль.

Таких гарячих «чому» і «допоки» у згаданих публікаціях та численних відгуках на них і пересиланнях у соціальних мережах є не один десяток.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 15 Закону України «Про статус народного депутата України»,

ПРОШУ:

1. Розглянути депутатський запит та вжити заходів реагування у межах Ваших повноважень щодо:
 - проведення парламентських слухання на вказану проблематику із залученням небайдужих та обізнаних у зазначених питаннях діячів науки, освіти, культури, політиків, державотворців, представників громадських організацій;
 - внесення змін до наказу Міністерства освіти України № 32 від 15 січня 2018 року «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України», врахувавши пропозиції наукової спільноти.
2. Про результати розгляду, повідомити у строк, встановлений чинним законодавством.

З повагою

Савчук О.В.
№ 289